

FOTBOLLSSUPPORTRAR – EN MINSKANDE OCH HÅRDNANDE SKARA?

ANDERS WIDFELDT

Fotboll tycks vara mera ”inne” än på många år. Det allsvenska publiksnittet säsongen 2001, drygt 8400 personer, var det högsta sedan 1977. Även Väst-sverige har berörts av den ökade tillströmningen. IFK Göteborg har under senare år haft bättre publiksnitt än under de mera framgångsrika åren under början och mitten av 90-talet. Säsongen 2000 var Blåvitts allsvenska hemmasnitt 9299 personer, och 2001 steg det till 10 245. Gais och Örgryte IS kan inte mäta sig med IFK i publikstöd, men har även de haft flera fina publiknoteringar de senaste säsongerna. Även i lägre serier har publikintresset ökat. Orsaken till denna utveckling är inte alldeles klar. Det går knappast att hävda att publiktillströmningen kan förklaras av internationella framgångar. Även om landslaget kvalificerat sig till VM-slutspelet år 2002 har svensk herrfotboll knappast utmärkt sig internationellt sedan succéåret 1994, då Sverige tog VM-brons och IFK Göteborg hade stora framgångar i Champions League.

En faktor som ibland angavs som orsak till publiknedgången under 70- och 80-talen var det ökade fritidsutbudet. Folk antogs föredra TV, sommarstugor och bilturer i stället för att gå på fotboll. De senaste årens ökning talar dock emot den tesen. Idag finns fler konkurrerande fritidssysselsättningar än någonsin, med nya fenomen som exempelvis kabel-TV, Internet och TV- och dataspel.

Trots konkurrensen, och trots avsaknad av stora internationella framgångar, tycks alltså fotbollsintresset ha ökat. Exakt vilka processer som ligger bakom denna utveckling är till stor del höljda i dunkel. SOM-undersökningarna ger dock möjlighet att studera en speciell aspekt av fotbollens förankring hos allmänheten, nämligen -supporterskapet. Att ha ett favoritlag i fotboll är en viktig del av många människors liv. Fotbollssupportrarna är en företeelse som har effekter på flera olika nivåer i samhället. Dessa effekter kan vara negativa, till exempel i form av huliganism, men det finns även många positiva effekter. Supporterlivet kan fungera som en källa till gemenskap och kamratskap. De mest aktiva supportrarna utvecklar ofta organisations- och föreningserfarenheter. Vissa supportrar utvecklar färdigheter, till exempel inom dataområdet genom att driva hemsidor på Internet. Dessutom är kontakten mellan supportrar från olika lag långtifrån alltid konfrontationsinriktad. Det förekommer utbyte av erfarenheter och olika ”happenings”, som till exempel fotbollsmatcher mellan olika supporterklubbar. Med ett samhällsvetenskapligt modeord skulle man kunna uttrycka saken som så, att supporterskapet kan fungera som en källa till socialt kapital (jfr. Putnam 1998).

Väst-SOM-undersökningarna har innehållit en fråga om favoritlag i fotboll år 1994, 1997 och 2000. Dessa undersökningar har avrapporterats i andra SOM-publikationer (se Nilsson och Widfeldt 1995, 1998 och 2002). I och med ungdoms-SOM-studien i Västra Götaland finns möjlighet att närmare studera situationen bland ungdomar i åldrarna 15-29 år. Detta kapitel utgör ett första nedslag i forskningen om ungdomssupportrar, och har i första hand ett deskriptivt syfte. Jag kommer att undersöka utvecklingen av supporterskapet sedan 1994. Har de ökade publiksiffrorna också följts av en ökad andel supportrar? Anhängarna kommer dessutom att studeras med avseende på sociala bakgrundsfaktorer och i fråga om värderingar. I det följande kommer omväxlande att talas om 'anhängare' eller 'supportrar'. Med båda dessa uttryck kommer att avses de som svarat ja på frågan 'Har Du något favoritlag i fotboll'?

Supporterskap på nedgång

År 2000 hade en dryg tredjedel, 38 procent, av ungdomar mellan 15 och 29 år i Västra Götalandsregionen ett favoritlag i fotboll. Om vi tittar på de olika delregionerna, som redovisas i tabell 1, så framkommer det ganska tydligt att supporterskapet är störst i Göteborgsområdet (Göteborg med kranskommuner), och i Sjuhäradsbygden. Det förefaller som om supporterskapet stimuleras av förekomsten av ett framgångsrikt lag inom räckhåll. Det bekräftas också när man tittar närmare på vilka lag de svarande håller på, siffror som inte presenteras i någon tabell. IFK Göteborg dominerar stort inom hela Västra Götaland, där 44 procent av alla supportrar har 'Blåvitt' som favoritlag. IFK:s ställning är, av naturliga skäl, speciellt stark inom Göteborg med kranskommuner, med stöd hos 54 procent av supportrarna. Steget är långt till de andra elitklubbarna från Göteborg. Gais kommer på andra plats (sex procent av alla supportrar), följt av Manchester United och med Örgryte IS på fjärde plats.

Tabell 1 *Supporterskap i Västra Götaland med delregioner. Procent som uppger sig ha ett favoritlag i fotboll. Ungdomar (15-29 år) år 2000*

region	andel supportrar	n
Västra Götaland	38	1859
Göteborgsregionen	41	1058
Sjuhärad	43	239
Östra Skaraborg	24	178
Västra Skaraborg	36	102
FyrBoDal	31	276

Utanför Göteborgsområdet sjunker stödet för Blåvitt, men det är ändå det mest populära laget inom alla delregioner utom en. Undantaget är Sjuhäradsområdet, där Elfsborg dominerar med stöd hos 47 procent av de som uppger sig ha ett favoritlag. Det starka stödet i Sjuhärad gör att Elfsborg är det näst mest populära laget inom hela Västra Götaland, med knappt nio procent av supportrarna. Det tredje mest populära laget i Västra Götaland är Manchester United (5.2 procent av alla supportrar), följt av Gais, Lazio, Örgryte och Liverpool. Andra västsvenska elitlag, som Häcken och Västra Frölunda, har endast enstaka anhängare.

Eftersom frågan om favoritlag inte tidigare ställts inom hela Västra Götaland, går det inte att studera utvecklingen över tid. Inom Göteborgsområdet kan dock jämförelser göras tillbaka till 1994. Utvecklingen av andelen anhängare i Göteborg med kranskommuner mellan 1994 och 2000 redovisas i tabell 2. Supporterskapet har som synes minskat markant. Som framgår av tabellen gäller denna minskning inte bara ungdomar, utan även befolkningen som helhet. Nedgången är dock särskilt markant bland ungdomarna. Vid de två första mätpunkterna, 1994 och 1997, var andelen supportrar klart större bland ungdomar än bland befolkningen som helhet. År 2000 hade dock supporterskapet bland ungdomar sjunkit så mycket att skillnaden gentemot andra åldersgrupper hade försvunnit. Minskningen mellan 1994 och 2000 är 26 procentenheter hos ungdomarna, medan den endast är 12 procentenheter i befolkningen som helhet. Det kan också nämnas att IFK Göteborg, trots sin fortsatta dominans, har tappat mark sedan 1994, bland supportrar som helhet liksom bland ungdomssupportrar (se Nilsson och Widfeldt 2002).

Tabell 2 Andel som uppger sig ha ett favoritlag i fotboll, Göteborg med kranskommuner, 1994-2000 (procent)

	ungdomar, 15-29 år	n	befolkningen som helhet	n
1994	67	418	54	1591
1997	60	241	48	1825
2000	41	1058	42	1934

Denna nedgång är ganska förvånande. Som nämnts i inledningen har ju publik-siffrorna gått upp under senare år. Det finns dock en tänkbar förklaring till den skenbara motsättningen mellan publikutveckling och supporterskap. Om man väger in den andel som inte bara har ett favoritlag, utan också går på matcher, så finns det mycket som tyder på att supportrarna år 2000 var mera aktiva än år 1994. En betydligt högre andel av supportrarna år 2000 gick på matcher än vad fallet var sex år tidigare. Det tycks med andra ord som om supportrarna år 2000 var en minskande, men hårdnande kärna. Detta indicieresonemang bygger på ett undersökningsmaterial som inte enbart omfattar ungdomar (för en utförligare diskussion, se Nilsson och Widfeldt 2002), och kan inte förklara nedgången i

andelen anhängare som sådan. Någon enkel och entydig förklaring till den negativa utvecklingen finns ännu inte. Jag kommer dock att återkomma till detta problem i avslutningsdelen av kapitlet.

Sociala bakgrundsfaktorer

Fotbollen har traditionellt betraktats som en manssport. Det intrycket kvarstår, även om damfotbollen i Sverige vuxit sig stark sedan starten på 1960-talet, och det svenska damlandslaget haft väl så stora internationella framgångar som herrarna; senast med EM-silver år 2001. Det finns också tecken på ökat publikintresse för damallsvenskan. Det gäller framför allt de svenska mästarna Umeå IK, som säsongen 2001 hade ett publiksnitt på 1906 personer, och en toppnotering på 5487. Inom Västsverige är dock publikintresset lägre. De två västsvenska klubbar som låg i damallsvenskan under säsongen 2001, Holmalunds IF från Alingsås och Kopparbergs/Landvetter IF, hade genomsnitt på 279 respektive 269 personer.

Det är betydligt vanligare att ha ett favoritlag bland män än bland kvinnor. Bland ungdomar i Västra Götaland har 51 procent av männen ett favoritlag, jämfört med 26 procent bland kvinnorna. Denna skillnad stämmer ganska väl överens med undersökningar som även omfattar åldersgrupper över 29 år. Inom befolkningen som helhet finns det i och för sig vissa tecken på att skillnaden i supporterskap mellan män och kvinnor långsamt håller på att minska. Bland ungdomar är dock fortfarande könsskillnaden, 25 procentenheter, betydande. I sammanhanget kan även nämnas att intresset för damfotboll inte ännu har slagit igenom i Västra Götaland, trots att det inom regionen finns en rik tradition med framgångsrika lag, som Jitex från Mölndal och västgötska Öxabäck. Det är synnerligen ovanligt att de svarande i undersökningen anger ett favoritlag med damfotbollsanknytning.

Andelen anhängare i varje åldersgrupp redovisas i tabell 3. Det som framkommer är att det är de yngre som är mest benägna att ha ett favoritlag. Den största andelen supportrar återfinns i den allra yngsta gruppen, 15-åringarna. Därefter sjunker supporterskapet, för att åter stiga bland de som är över 25 år. Siffrorna i tabell 3 tyder med andra ord på ett kurvlinjärt samband mellan ålder och supporterskap, dock med en högre övervikt supportrar bland de yngsta. Det är endast i åldersgrupperna mellan 15 och 19 som över 40 procent uppger sig ha ett favoritlag. Nu kan man inte från tabell 3 dra några generella slutsatser. Åldrarna 15-29 år utgör ett ganska begränsat intervall, och ger därför endast begränsad information om förhållandet mellan ålder och supporterskap. Det kan även vara värt att minnas att informationen i tabellen kommer från en och samma tidpunkt, vilket innebär att den inte säger något om förändring över tid. Enligt annan forskning finns det emellertid tecken på att supporterskapet avtar med stigande ålder, både vad avser olika åldersgrupper vid samma tidpunkt, såväl som utvecklingen över tid inom en viss åldersgeneration. Den hittillsvarande forskningen tyder med

andra ord på att de yngstas stora intresse mattas med stigande ålder (Nilsson och Widfeldt 2002).

Tabell 3 Ålder och supporterskap. Andel i åldrarna 15-29 som uppger sig ha ett favoritlag i fotboll. Västra Götaland år 2000 (procent)

ålder	andel supportrar	n
29	39	129
28	38	161
27	36	140
26	34	113
25	31	126
24	30	112
23	33	107
22	35	110
21	29	129
20	39	120
19	44	122
18	42	115
17	41	118
16	44	124
15	51	124

Om vi kombinerar kön och ålder framkommer en del intressanta resultat, vilka framgår av tabell 4. Både hos män och kvinnor är supporterskapet störst bland de yngsta. Hos kvinnor stiger andelen anhängare med sjunkande ålder, medan mönstret är kurvlinjärt bland männen. Skillnaden mellan män och kvinnor är hela tiden betydande, men den är störst i gruppen 25-29 år. Det går att tolka resultaten så att könsskillnaden kan komma att minska i framtiden. Detta är dock ännu så länge bara en spekulation. Utvecklingen måste följas av ytterligare undersökningar innan vi kan uttala oss med något som liknar säkerhet.

Tabell 4 Kön, ålder och supporterskap. Andel män respektive kvinnor inom olika åldersgrupper som uppger sig ha ett favoritlag i fotboll. Västra Götaland år 2000 (procent)

ålder	Män		Kvinnor	
	andel supportrar	n	andel supportrar	n
25-29	53	315	20	346
20-24	43	267	24	303
15-19	58	274	33	315

Fotbollen har traditionellt betraktats som en arbetarsport. Den bilden har dock fått revideras något under senare år, något som bekräftas av tabell 5. Visserligen återfinns den största andelen supportrar inom arbetarklassen, men skillnaden mot övriga samhällsgrupper är ganska liten. Klassförankringen ser alltså ut att försvinna, och fotbollsintresset är numera lika stort inom medelklassen, också inkluderat högre tjänstemän och akademiker.

Tabell 5 *Klass och supporterskap. Andel inom olika samhällsklasser som uppger sig ha ett favoritlag i fotboll. Ungdomar (15-29 år) i Västra Götaland år 2000 (procent)*

	andel supportrar	n
arbetare	40	901
jordbrukare	(23)	22
tjänsteman	36	296
högre tjänsteman/akademiker	38	232
egen företagare	34	155

Kommentar: Kategorierna avser intervjupersonernas familjetyp, och bygger på frågan: "Om Du skulle beskriva Din nuvarande familj[...], vilken av nedanstående kategorier stämmer då bäst?" Siffran för jordbrukare är osäker, på grund av det låga antalet intervjuade.

Också om vi tittar på olika utbildningsnivåer, i tabell 6, så är skillnaderna måttliga. Nu finns det anledning att varna för alltför långtgående slutsatser på grundval av utbildning. Utbildningsexplosionen har medfört att nästan alla går vidare från grundskola till gymnasium, vilket innebär att en persons utbildningsnivå ofta är kopplad till åldern. Här ligger förklaringen till att andelen supportrar är högst bland de som endast har grundskoleutbildning, vilket ju stämmer väl överens med att andelen supportrar är högst i de lägsta åldersgrupperna, där de svarande ännu inte har hunnit börja på gymnasiet. Det finns en viss tendens att högskolestuderande är mindre benägna att ha ett favoritlag, men skillnaderna gentemot övriga kategorier är inte direkt överväldigande, och andelen supportrar stiger åter något hos de som har en avslutad högskoleexamen. Det rör sig dock hela tiden om måttliga skillnader.

Tabell 6 visar endast nivån på utbildning, och säger ingenting om utbildningens inriktning. Det är därför värt att nämna att det finns stora skillnader i supporterskap mellan olika utbildningstyper. Andelen supportrar är störst bland de som har teknisk och yrkesinriktad utbildning. Estetiska, humanistiska och vårdutbildningar har de lägsta andelelarna anhängare. Detta förhållande gäller både de som gymasie- och högskolekompetens. Bland de högskoleutbildade kan även nämnas att andelen supportrar är låg bland de som har pedagogisk utbildning. Till stor del torde detta

mönster kunna förklaras av könsskillnader. Utbildningar med hög koncentration av manliga studerande har hög andel supportrar, medan de omvända gäller för utbildningar med stor andel kvinnor. Inriktningar med en något jämnare könsfördelning, till exempel samhällsvetenskapliga, intar en mellanposition.

Tabell 6 *Utbildning och supporterskap. Andel inom olika utbildningsnivåer som uppger sig ha ett favoritlag i fotboll. Ungdomar (15-29 år) i Västra Götaland år 2000 (procent)*

	andel supportrar	n
grundskola	47	203
folkhögskola	(16)	25
2-årigt gymnasium	37	174
gymnasium, 3 år eller mera	39	900
påbörjad högskoleutbildning	31	237
högskoleexamen	34	251

Kommentar: Siffran för folkhögskoleutbildade är osäker, på grund av det låga antalet intervjuade.

En fråga man kan ställa sig är om supporterskapet är passiviserande eller aktiverande. I sig är supporter-kulturen knappast fysiskt aktiv i någon större utsträckning. Det handlar till stor del om att åka tåg eller buss till matcher, dricka öl, sjunga och att heja. För den som inte går på matcher torde TV-fåtöljen ha en viss betydelse. Å andra sidan kan det tyckas naturligt att den som är intresserad av fotboll också vill spela fotboll på en passande nivå. Denna frågeställning belyses i tabell 7a och b. Tudelningen av tabellen beror på att det går att anlägga två olika perspektiv på orsak och verkan. För det första kan man tänka sig att idrottsaktivitet kan vara orsak till supporterskap. Med andra ord: den som sysslar med någon idrott utvecklar ett intresse även för att se på matcher och följa med sport i media, vilket i sin tur kan göra att man skaffar sig ett favoritlag. Den hypotesen får visst stöd i tabell 7a. Skillnaden i supporterskap mellan aktiva och icke-aktiva är 21 procentenheter.

Det går dock även att vända på resonemanget. Man kan lika gärna tänka sig att den som har ett favoritlag inspireras till att börja med någon sport. Enligt resultaten i tabell 7b finns det stöd även för denna tes. De som har ett favoritlag är också betydligt mera idrottsaktiva än icke-supportrarna; även här är skillnaden 21 procentenheter. Givetvis kan inte denna synnerligen enkla analys lösa gåtan om orsak och verkan mellan idrottsaktivitet och supporterskap. I verkligheten finns det exempel i båda orsaksriktningarna, liksom det i många fall handlar om mer komplicerade orsakssamband, där andra faktorer inverkar. För den skull är vad

som framkommer i tabell 7a-b ändå inte alldeles trivialt. Resultaten visar att det finns ett klart samband mellan supportterskap och aktivitet. Att vara supporter är alltså inte passiviserande, utan går ofta hand i hand med egen idrottsaktivitet. Något som inte framgår av tabellen är vilka idrotter de aktiva ägnar sig åt. Föga förvånande är fotboll mest populärt bland de idrottsaktiva supportrarna. Därefter, långt bakom fotbollen, kommer gymning, vilket är den mest populära aktiviteten bland de som inte har något favoritlag. Den näst mest populära bollsporten bland supportrarna är innebandy.

Tabell 7 Idrottsaktivitet bland supportrar och icke-supportrar. Ungdomar (15-29 år) i Västra Götaland år 2000 (procent)

7a: Idrottsaktivitet och supporterskap

	har inget favoritlag	har favoritlag	summa	n
ej idrottsaktiv	74	26	100	836
idrottsaktiv	53	47	100	1022
<i>effekt av aktivitet</i>		+21		

7b: Supporterskap och idrottsaktivitet

	ej idrottsaktiv	idrottsaktiv	summa	n
har inget favoritlag	53	47	100	1158
har favoritlag	32	68	100	700
<i>effekt av supporterskap</i>		+21		

Supportrarnas värderingar

Vi har nu tittat på sociala och demografiska mönster hos supportrarna. Vi vet dock ingenting om vad de tycker och tänker. Att ha ett favoritlag i fotboll kan ha olika tänkbara effekter på en människas värderingar. Man skulle kanske kunna tänka sig att supportrar värdesätter solidaritet och jämlikhet, eftersom supportterskapet i många avseenden är en kollektiv företeelse. Omvänt kan man tänka sig att fotbollen, med sina inslag av konkurrensmentalitet och individuella stjärnspelare, kan inspirera till mera individualistiska värderingar. Det finns inte här möjlighet att djupare gå in på supportrarnas politiska och etiska grundsyn, utan några nedslag kommer att göras, som kan anses som relevanta mått på människors värdemässiga och politiska inställning. Det första berör synen på invandring och flyktingar, en fråga som är laddad och konfliktfylld, inte minst bland ungdomar. Svarspersonerna har konfronterats med förslaget: 'Ta emot färre flyktingar i Sverige'. Resultaten redovisas i tabell 8.

Tabell 8 *Åsikter om flyktingpolitik bland supportrar och icke-supportrar. Inställning till förslaget "Ta emot färre flyktingar till Sverige". Ungdomar (15-29 år) i Västra Götaland år 2000 (procent)*

	Ganska eller mycket bra	Varken bra eller dåligt	Ganska eller mycket dåligt	summa	n
har inget favoritlag	32	31	37	100	1090
har favoritlag	42	28	30	100	670

Det visar sig att det finns en viss skillnad mellan supportrar och icke-supportrar. De som har ett favoritlag är mera benägna att hålla med om förslaget att Sverige bör ta emot färre flyktingar. En orsak skulle kunna vara att supportrarna domineras av män, vilka generellt sett är mera flyktingfientliga än kvinnor. Det är dock inte hela förklaringen. Skillnaden mellan supportrar och icke-supportrar minskar med kontroll för kön, men den försvinner inte helt. Framför allt kvinnliga supportrar är mera flyktingfientliga än kvinnor utan favoritlag. Även hos männen finns en statistiskt säkerställd skillnad i samma riktning.

Orsaken den större tendensen till flyktingfientlighet bland supportrar kan man bara spekulera i. Det finns exempel på att supportrar till en del klubbar infiltrerats av högerextrema och rasistiska grupper (se till exempel Larsson och Lodenius 1991, s. 314ff). Det handlar dock knappast om infiltration i så stor skala att det kan förklara siffrorna i tabellen. Icke desto mindre manar resultaten till eftertanke. Skillnaden mellan supportrar och icke-supportrar är inte direkt stor, men den är statistiskt säkerställd, och kan därför inte avfärdas. Det är kanske inte så att främlingsfientligheten frodas bland supportrarna, men det tycks finnas en viss grogrund. Klubbarna gör klokt i att hålla ett öga på utvecklingen så att den inte förvärras.

Tabell 9 *Ideologisk självplacering bland supportrar och icke-supportrar. Ungdomar (15-29 år) i Västra Götaland år 2000 (procent)*

	klart till vänster	Något till vänster	varken vänster eller höger	något till höger	klart till höger	summa	n
har inget favoritlag	10	22	42	18	8	100	1084
har favoritlag	12	24	35	18	11	100	669

Det andra nedslaget i supportrarnas värderingar är av mer allmänideologisk karaktär. De tillfrågade har ombetts placera sig själva på en vänster-högerskala. Denna subjektiva självplacering på en given skala kan ha sina nackdelar. Frågan innehåller ingen vägledning i vad som avses med vänster eller höger. Det är i stället

upp till den svarande att själv avgöra vad vänster-högerskalan innefattar, och var hon eller han själv står på den skalan. Denna subjektiva självplacering på en given skala anses dock vara en god sammanfattning av en persons allmänna politiska attityder och uppfattningar (för en mera utförlig diskussion, se till exempel Holmberg och Esaiasson 1988, s. 102-106). Supportrars och icke-supportrars självplacering på en femgradig vänster-högerskala redovisas i tabell 9.

Här är skillnaderna ytterst små. Den lilla tendens som finns är att supportrarna har en något större spridning ut mot kanterna, medan de som inte har något favoritlag har en större benägenhet att koncentrera sig till mittpositionen, där man anser sig varken stå till vänster eller höger. Den tentativa slutsats man kan dra är därför att supportrar är något mera benägna att ta ideologisk ställning än icke-supportrar. Spridningen är dock jämnt fördelad mellan de båda riktningarna. Det finns med andra ord inget mönster att supportrar skulle vara mera vänster- eller högerinriktade än de som inte har något favoritlag.

Det tredje nedslaget, som inte redovisas i tabellform, behandlar en delvis annan form av värderingar. Den amerikanske psykologen Milton Rokeach har utarbetat ett omfattande batteri av värden, som han menar vara grundläggande för människan (för en utförligare diskussion, se till exempel Bennulf 1994, s. 183-191). Många av Rokeachs värden är av det slaget att de flesta är överens om att de är viktiga. Det gäller till exempel värden som hälsa, en värld i fred, frihet och rättvisa. Andra, som till exempel teknisk utveckling, självöverkligande, visdom och jämlikhet ger mera blandade svar när de förekommer i undersökningar. Det som är av intresse i detta sammanhang är dock skillnaden mellan fotbollssupportrar och allmänheten i övrigt. Det visar sig att det är mestadels små skillnader mellan supportrar och andra i den övervägande delen av de sammanlagt 26 Rokeach-inspirerade värden som förekommer i undersökningen. De skillnader som förekommer är dock intressanta. Det visar sig att supportrar lägger större vikt vid värden som teknisk utveckling, socialt anseende, makt och rikedom. Som mest är skillnaden mellan supportrar och icke-supportrar elva procentenheter (respektive andelar som tycker att värdet socialt anseende är mycket eller ganska viktigt).

Den sammantagna bild av fotbollssupportrar som framträder i detta avsnitt är kanske inte direkt positiv. Supportrarna tycks vara mera egoistiska och flyktingfientliga än de som inte har något favoritlag. Nu bör resultaten inte övertolkas. Skillnaderna är inte astronomiska, varken när det gäller synen på flyktingpolitik eller mänskliga värden. Inom andra värden än de nyss nämnda, som också kan tas som mått på egoism, till exempel jämlikhet, är skillnaderna mycket små. Det kanske också kan tilläggas att supportrar har högre prioritet på ett annat Rokeach-värde, nämligen frälsning.

Supporterkulturen – här för att stanna eller på väg bort?

Det kanske mest slående som har framkommit i detta kapitel är, paradoxalt nog, att trots fotbollens generellt sett ökade publikintresse är andelen supportrar på

stark nedgång, speciellt hos ungdomarna. Nedgången återfinns även i andra åldersgrupper, men den är särskilt stark i åldrarna 15-29 år. Orsaken till denna nedgång är givetvis svår att fastställa. En rimlig förklaring är dock att det inte gått så bra för de västsvenska lagen under senare år. IFK Göteborg, som under en lång rad av år dominerade svensk fotboll, har inte varit svenska mästare sedan 1996. Inte minst viktigt är säkert att Blåvitt under senare år dessutom haft svårt att göra sig gällande ute i Europa. De övriga västsvenska lagen har haft varierande framgångar, men inget har på allvar lyckats utmana IFK:s position som Västra Götalands dominerande klubb. Med andra ord: för att inte ytterligare tappa förankringen bland regionens ungdomar behövs framgångsrika lag. Bland de supportrar som rekryterades under 1990-talet, framför allt av IFK Göteborg, kommer många att förbli trogna livet ut. Men det kommer att ske en avtappning, och en minskad nyrekrytering, om inte de västsvenska lagen snart börjar bli mera framgångsrika.

Hittills finns det inga synbara tecken på att den minskande andelen supportrar har haft effekter på supporter-kulturen. Publik-siffrorna har som sagt ökat. Inne på arenorna är supporter-kulturen lika stark och livaktig som någonsin. Som tidigare nämnts, tycks det vara så att supportrarna i början av 2000-talet är en minskande, men också mera aktiv skara, så till vida att en större andel supportrar går på matcher än i mitten av 90-talet, då andelen som hade ett favoritlag var högre, men där en lägre andel gick på matcher.

För att supporter-kulturen skall kunna hålla sin ställning är det dock inte tillräckligt att luta sig emot lojaliteten hos de redan trogna. Man måste rekrytera nya, och man måste försöka se till att avtappningen minskar. Den som har ett favoritlag är trots allt en potentiell åskådare på arenorna, vilket knappast gäller för den som upphört att vara supporter. Därför kan de fina publik-siffrorna under de senaste åren snart vara ett minne blott om inte de västsvenska klubbarna lyckas vända trenden emot minskat supporterskap.

Noter

- ¹ Alla tabeller och siffror bygger på antagandet att de som inte har svarat på frågan om favoritlag i fotboll inte har något favoritlag. De kommer därför att räknas som icke-anhängare.
- ² Skillnaderna mellan andelen anhängare till Manchester United, Gais, Lazio, ÖIS och Liverpool är mycket små. Skillnaden mellan andelen Gais:are och ÖIS:are, som har stöd av 4.4 respektive 3.1 procent av alla supportrar, är till exempel inte statistiskt säkerställd. Elfsborgs andraplats är dock klar.
- ³ Källa för publik-siffrorna:
http://www.svenskfotboll.se/stats_publik.asp?liga=170&rapport=Publiksnitt

Referenser

- Bennulf, M. (1994) Miljöopinionen i Sverige. Stockholm: Dialogos.
- Holmberg, S. och Esaiasson, P. (1988) De folkvalda. En bok om riksdagsledamöterna och den representativa demokratin i Sverige. Stockholm: Bonniers.
- Larsson, S. och Lodenius, A.-L. (1991) Extremhögern. Stockholm: Tiden.
- Nilsson, L. och Widfeldt, A. (1995) Vem älskar Blåvitt?. I Nilsson, L red. *Västsvensk horisont*, pp. 125-136. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Nilsson, L. och Widfeldt, A. (1998) Supportrarna och deras lag. I Nilsson, L red. *Mångfald – bilder av en storstadsregion*, pp. 229-241. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Nilsson, L. och Widfeldt, A. (2002) Lagen och deras supportrar. I Nilsson, L red. *Flernivådemokrati i förändring*. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Putnam, R. D. (1998) Den fungerande demokratin. Stockholm: SNS.